

דף ט"ז

מקום נתינת האפר

נתבאר שנותנים אפר בראש הנשיא, ובראש אב ב"ד, וכל העם נותנים בראשיהם. ואמר רבי יצחק, את האפר שנותנים בראש, נותנים במקום הנחת התפילין^א, שנאמר, "לְשׁוּם לְאַבְלֵי צִיּוֹן לְתֵת לָהֶם פֶּאֶר תַּחַת אֶפְרָיִם שָׁמוֹן שְׁשׁוֹן תַּחַת אֶבֶל מַעֲטָה תְהַלֵּךְ תַּחַת רוּחַ כְּהָה וְקָרָא לָהֶם אֵילֵי הַצֶּדֶק מִטַּע ה' לְהַתְפַּאֵר" (ישעיהו ס"א ג') כלומר תחת האפר ששמו בשעת האבל יתנו תפילין, ואם כן מקום האפר במקום הנחת התפילין הוא.

למה יוצאים לרחוב

נתבאר לעיל, שבתעניות אחרונות לא מתפללים בבית הכנסת, אלא יוצאים ומתפללים ברחובה של עיר, ונחלקו חכמים מדוע.

לדעת רבי חייא בר אבא – הסיבה שיוצאים להתפלל ברחובה של עיר, כדי לומר, **זעקנו בצנעא** [בבית הכנסת] **ולא נענינו**, **נבזה עצמנו בפרהסיא**. ולפי הטעם הזה צריך לצאת דווקא לרחובה של עיר ולא למקום אחר.

ולדעת ריש לקיש – הסיבה שיוצאים להתפלל ברחובה של עיר, כדי שיחשב **הדבר כגלות, והגלות תהא מכפרת עלינו**. ולפי הטעם הזה אין צורך לגלות דווקא לרחובה של עיר, ויכולים לגלות גם לבית כנסת אחר.

למה מוציאים את התיבה לרחובה של עיר

נתבאר לעיל, שבתעניות אחרונות מוציאים את התיבה לרחובה של עיר, [ולא יתפללו ברחוב בלא תיבה].

ואמר רבי יהושע בן לוי, שהטעם לכך, לומר, **כלי צנוע היה לנו, ונתבזה בעוונינו**.

^א והיכא מניחין תפילין? במקום שמוחו של תינוק רופף. [רש"י].